

Lietuvos Respublikos Seimui

IŠVADA DĖL NEJPRASTOS PADĖTIES ATITIKTIES IŠSKIRTINIŲ APLINKYBIŲ SĄVOKAI

2020 m. kovo 26 d. Nr. BPE-1

Vilnius

Lietuvos Respublikos valstybės kontrolė, vykdydama biudžeto politikos kontrolės institucijos funkcijas, toliau – fiskalinė institucija, vadovaudamasi Lietuvos Respublikos fiskalinės sutarties įgyvendinimo konstitucinio įstatymo 7 str. 2 d., teikia savo išvadą dėl Lietuvos Respublikos finansų ministerijos 2020 m. kovo 20 d. rašte Nr. (5.52E-04)-6K-2001650 „Dėl išskirtinių aplinkybių inicijavimo“ nurodytos padėties atitikties išskirtinių aplinkybių sąvokai.

Remiantis minėto įstatymo 7 str. 1 d., išskirtinės aplinkybės nustatomos pagal 1997 m. liepos 7 d. Tarybos reglamento (EB) Nr. 1466/97 dėl biudžeto būklės priežiūros stiprinimo ir ekonominės politikos priežiūros bei koordinavimo nuostatas. Remiantis šiuo reglamentu, išskirtinės aplinkybės apibrėžiamos kaip „<...>nejprastas įvykis, kurio atitinkama valstybė narė negali kontroliuoti ir kuris daro didelį poveikį valdžios sektoriaus finansinei būklei, arba esant dideliame euro zonos ar Sąjungos kaip visumos ekonomikos nuosmukiui, jei tai nekelia pavojaus fiskaliniam tvarumui vidutinės trukmės laikotarpiu.“

Europos Komisijai ir Tarybai paskelbus, kad COVID-19 viruso pandemija gali būti laikoma „nejprastu įvykiu, kurio vyriausybė negali kontroliuoti“, 2020 m. kovo 23 d. Ekonomikos ir finansų reikalų tarybos posėdyje ministrai pritarė Europos Komisijos siūlymui aktyvuoti bendrąją Stabilumo ir augimo pakto išlygą. Patvirtinus ją, valstybės narės galės imtis krizės valdymo priemonių, nukrypdomos nuo biudžeto reikalavimų vidutiniu laikotarpiu, kurie įprastai būtų taikomi pagal Europos fiskalinę sistemą. Atsižvelgiant į nacionalines fiskalinės drausmės taisykles, pagal Konstitucinio įstatymo 7 str. 2 d. Lietuvoje taip pat numatyta galimybė inicijuoti išskirtinių aplinkybių nustatymą.

Įvertinus¹ Finansų ministerijos 2020 m. kovo 20 d. paskelbtą ekonominės raidos scenarijų, minėtame rašte išdėstytą informaciją, jame nurodytas išskirtinio neapibrėžtumo sąlygas, kurios atsirado ne dėl Lietuvos Respublikos Vyriausybės sprendimų, o dėl išorės aplinkos, Vyriausybės 2020 m. kovo 16 d. pasitarimo protokolu Nr. 14 pritartą Ekonomikos skatinimo ir koronaviruso (COVID-19) plitimo sukeltų pasekmių mažinimo priemonių planą, galima teigti, kad šiuo metu Lietuvoje susidariusi arba (ir) numatoma padėtis atitinka nejprasto įvykio sąvokos apibrėžimą ir leidžia nustatyti išskirtines aplinkybes.

¹ Vadovaudamasi Lietuvos Respublikos valstybės kontrolės įstatymo 9 str. 6 d. 3 p. 2020-03-27 fiskalinė institucija pateikė išvadą dėl 2020–2023 m. ekonominės raidos scenarijaus tvirtinimo.

Reglamente apibrėžiama, kad, neįprasto įvykio atveju, galima neatsižvelgti į fiskalinių rodiklių nukrypimą, kol tai nekelia pavojaus fiskaliniam tvarumui vidutinės trukmės laikotarpiu. Esant išskirtinio neapibrėžtumo sąlygoms ir siekiant reaguoti į kylančius iššūkius, minėtu pasekmių mažinimo planu siekiama sušvelninti tikėtinus ekonomikos nuosmukio padarinius Lietuvoje. Numatytos priemonės turėtų būti naudojamos palaikyti vidutinio laikotarpio ekonominį stabilumą. Atsižvelgus į susidariusias išskirtines aplinkybes, tikėtina, kad 2019 m. gruodžio 17 d. priimtame Lietuvos Respublikos 2020 metų valstybės biudžeto ir savivaldybių biudžetų finansinių rodiklių patvirtinimo įstatyme Nr. XIII-2695 nustatytas ne blogesnis negu 0,2 proc. BVP 2020 metų valdžios sektoriaus balanso rodiklis gali būti pagrįstai neįgyvendintas.

Vadovaudamasi Konstitucinio įstatymo 7 str. 2 d., fiskalinė institucija tvirtina, kad neįprasta padėtis atitinka išskirtinių aplinkybių sąvoką.

Pažymime, kad, vadovaujantis Fiskalinės sutarties įgyvendinimo konstitucinio įstatymo 7 str. 3 d., Finansų ministerija turi bent kartą per ketvirtį (iki kol bus atšauktos išskirtinės aplinkybės) viešai paskelbti atnaujintą ekonominės raidos scenarijų, dėl kurio tvirtinimo fiskalinė institucija turi pateikti išvadą Seimui.

Valstybės kontrolierius

Arūnas Dulkys